

WYDARZENIA

Wydobycie samolotu Douglas A-20

Pochodzący z okresu II wojny światowej wrak samolotu Douglas A-20 został odnaleziony na dnie Bałtyku przez statek badawczy Instytutu Morskiego, podczas rutynowych badań pomiarowych, na początku czerwca ubiegłego roku. Ekipa archeologów NMM wraz z Marynarką Wojenną dokonała niezbędnych badań wraku samolotu i przygotowała go do podniesienia. Pierwsza próba wydobywania zabytku, jesienią 2013 roku, z powodu złych warunków atmosferycznych zakończyła się niepowodzeniem. 5 października podjęto kolejną, tym razem udaną próbę. Przy podniesieniu wraku współpracowały NMM, Marynarka Wojenna i spółka LOTOS Petrobaltic, która udostępniła statek badawczy „St. Barbara” i holownik „Kambr”. Projekt wydobywania koordynowała kierownik Działu Badań Podwodnych NMM Iwona Pomian. Podniesienie w całości wraku samolotu Douglas A-20 z dna Bałtyku to jedna z najbardziej efektywnych akcji polskich archeologów podwodnych. Realizacja projektu pozwoli wypracować polskim muzealnikom metodykę wydobywania tego typu obiektów oraz standardy współpracy przy zaangażowaniu licznych podmiotów uczestniczących w przedsięwzięciu. Zabytkowy samolot wzbogaci zbiory Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie, gdzie zostanie poddany procesowi konserwacji i dalszym badaniom.

Moment wydobywania wraku samolotu Douglas A-20. Fot. Iwona Pomian

50-lecie pracy zawodowej

Podwójny jubileusz – półwiecza pracy zawodowej i 70. rocznice urodzin – obchodzi w tym roku dyrektor NMM dr inż. Jerzy Litwin. Fakt ten został podniesiony 18 października na Walnym Zjeździe Polskiego Towarzystwa Nautologicznego. Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury i Rozwoju Dorota Pyć osobiście przekazała na ręce jubilata adres z podziękowaniami za wieloletnią pracę, wkład w rozwój NMM, dorobek naukowy oraz pracę dydaktyczną i organizacyjną, a nawiązując do pierwszego zatrudnienia, w charakterze instruktora modelarstwa, zauważyła: „Rozwinął Pan wspaniałe i pasjonujące hobby w przynoszącą wiele satysfakcji pracę zawodową. To przywilej wybranych”. Listy gratulacyjne odczytali i życzenia złożyli przewodniczący Polskiego Towarzystwa Nautologicznego prof. zw. kpt. ż.w. Daniel Duda, dyrektor Urzędu Morskiego w Gdyni dr inż. kpt. ż.w. Andrzej Królikowski, rektor Akademii Morskiej w Gdyni prof. zw. dr hab. Piotr Jędrzejowicz i rektor-komendant Akademii Marynarki Wojennej kontradmirał dr inż. Czesław Dyrz. Kolejną okazją do złożenia gratulacji stało się

seminarium poświęcone „Sołdkowi” 28 października. Nagrodę Prezydenta Miasta Gdańska w Dziedzinie Kultury za ochronę dziedzictwa nautologicznego wręczył osobiście prezydent Paweł Adamowicz. Szczeciński Klub Kapitanów Żeglugi Wielkiej wystosował list gratulacyjny, podpisany przez przewodniczącego Jerzego Hajduka i przedstawicieli Rady Klubu: Aleksandra Walczaka, Włodzimierza Grycnera i Wiktora Czappa, który ten list odczytał. Z życzeniami przybyła też delegacja Szkoły Podstawowej Nr 40 im. kpt. ż.w. K.O. Borchardta w Gdyni. Przyłączamy się do gratulacji, życzeń wielu lat zdrowia i sukcesów w realizowaniu planów i zamierzeń.

Dyrektor NMM dr Jerzy Litwin przyjmuje nagrodę z rąk prezydenta Gdańska Pawła Adamowicza. Fot. Paweł Józwiak

Wykład inauguracyjny na Politechnice Gdańskiej

Dziekan i Rada Wydziału Chemicznego Politechniki Gdańskiej zaprosili pracowników Działu Konserwacji Muzealiów NMM do wygłoszenia wykładu podczas uroczystej inauguracji roku akademickiego 2014/2015. Zaszczyc ten był związany z powstaniem nowego kierunku „Konserwacja i degradacja materiałów”, który będzie się zajmował między innymi materiałami zabytkowymi. W tematykę związaną z pracami wykonywanymi w Dziale Konserwacji Muzealiów wprowadziła słuchaczy jego kierownik Irena Rodzik, przedstawiając przykłady zabytków pozyskanych podczas archeologicznych badań podwodnych. Omówiła również plany związane z budową nowej pracowni w Tczewie w ramach projektu Centrum Konserwacji Wraków Statków wraz z Magazynem Studyjnym w Tczewie. Natomiast Irena Jagielska scharakteryzowała zadania stojące przed konserwatorem drewna i jednocześnie chemikiem-analitikiem. Przedstawiła metody konserwacji drewnianych wraków wydobytych z dna morskiego, podkreślając rolę badań chemicznych w opracowywaniu metod konserwacji i kontrolowaniu tych procesów. Na przykładzie konserwacji Miedziowca, łodzi P2 i problemów Szwedów z okrętem *Vasa* omówiła zastosowanie takich metod, jak mikroskopia elektronowa SEM, wysokosprawna chromatografia cieczowa HPLC czy spektroskopia w podczerwieni FTIR, które można wykonać tylko w specjalistycznych placówkach – jak Politechnika Gdańska. Podkreśliła też, że dzięki wspólnym badaniom z prof. H. Janik i prof. M. Kamińskim udało się rozwiązać wiele problemów konserwatorskich, a na PG powstały dwie prace magisterskie. Wykład spotkał się z dużym uznaniem, czego dowodem była chęć współpracy wielu naukowców z Wydziału Chemii PG z konserwatorami z naszego muzeum. Na inauguracji było ok. 600 osób, w tym kilkudziesięciu profesorów z Wydz. Chemii, innych wydziałów PG i zaprzyjaźnionych uczelni z Polski.

ICOM-CC 17th Triennial Conference

Między 15 a 19 września ponad 600 delegatów z całego świata odwiedziło Melbourne w Australii, by uczestniczyć w organizowanej co trzy lata 17. Konferencji ICOM-CC (Komitetu ds. Konserwacji Międzynarodowej Rady Muzeów). Konferencja rozpoczęła się wykładem plenarnym Prezydenta ICOM-CC prof. dr. Hansa Martina Hinza. Program był bardzo różnorodny. Każdego dnia uczestnicy mogli wybierać spośród pięciu bloków tematycznych, wśród których znalazły się materiały nowoczesne i sztuka współczesna, edukacja i szkolenia, dokumenty graficzne, kolekcje etnograficzne, badania naukowe, dokumentacja, konserwacja zabezpieczająca, metale, organiczne materiały archeologiczne wydobyte ze środowiska mokrego, skóra i materiały pokrewne. Oprócz tradycyjnych wystąpień oraz spotkań poszczególnych grup roboczych ICOM-CC, wybrani uczestnicy prezentowali podczas sesji postery o swoich osiągnięciach, instytucjach, itp. Do sesji posterowej zakwalifikowano prezentację Katarzyny Schaefer z Działu Konserwacji Muzealiów NMM o Centrum Konserwacji Wraków Statków wraz z Magazynem Studyjnym w Tczewie – projekcie naszej nowej inwestycji, finansowanej w ramach programu „Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego”. Organizatorzy konferencji zadbali również o bogaty program kulturalny, proponując zwiedzanie szeregu muzeów (w tym laboratoriów konserwatorskich Muzeum Wiktorii), galerii i bibliotek. Konferencję zamknął wykład plenarny jednego z wybitnych konserwatorów metalu Iana D. MacLeoda – dyrektora Western Australian Museum. Kolejna, już osiemnasta edycja Triennial Conference odbędzie się w Kopenhadze w Danii w 2017 roku.

Konserwacja obiektów metalowych

II edycja seminarium pt. „Konserwacja obiektów metalowych oraz łączonych”, która odbyła się 23 października w Ośrodku Kultury Morskiej, zgromadziła 35 uczestników. Na program złożyło się osiem wystąpień, których autorzy reprezentowali m.in. pracownię „Warsztat”, Instytut Maszyn Przepływowych Polskiej Akademii Nauk, Muzeum Archeologiczne w Gdańsku, Instytut Archeologii UMK w Toruniu oraz Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku. Tematyka dwóch pierwszych prezentacji obejmowała charakterystykę działań konserwatorskich w Muzeum Narodowym w Warszawie i Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie. Kolejny blok tematyczny prezentował aspekty konserwacji murali eksponowanych w środowisku zewnętrznym, wykorzystanie metod spektroskopowych w badaniu historycznych obiektów metalowych, jak również konserwację plomb tekstylnych pochodzących z badań archeologicznych w Gdańsku. Ostatni blok wystąpień poruszał zagadnienia konserwacji elementów uzbrojenia z wraka galeonu „Solen” oraz konserwację zabytków łączonych (m.in. nici z metalowym oplotem oraz noży, których rękojeści wykonano z różnych metali, drewna i kości). Na koniec seminarium odbył się panel dyskusyjny, podczas którego poruszono nie tylko kwestię trudności, z jakimi spotykają się konserwatorzy, ale również podkreślano, jak ważnym czynnikiem w pracy konserwatora jest współpraca z zespołami reprezentującymi różne dziedziny nauki, takie jak chemia, historia, archeologia, itp. Seminarium zorganizowały Katarzyna Schaefer z NMM i Cátia Viegas Wesołowska, przy współpracy z przedstawicielką Grupy Roboczej Metalu ICOM-CC Claudią Chemello.

„Sołdek” kamieniem węgielnym

Towarzystwo Przyjaciół Statku-Muzeum „Sołdek” przy współpracy NMM zorganizowało 28 października kolejne seminarium poświęcone zasłużonemu parowcowi, zatytułowane „Sołdek – kamień węgielny polskiego przemysłu okrętowego”. Jak zwykle spotkanie miało ciekawy i zróżnicowany program. Chronologię wydarzeń związanych z budową, eksploatacją i służbą jako muzeum omówili kolejno Witold Kuszewski, Maciej

Maksymowicz i Andrzej Truszkowski. Marek Dzida zaprezentował sylwetki profesorów Politechniki Gdańskiej, którzy wzięli udział w projektowaniu i budowie „Sołdka”. Przygotowany przez Krzysztofa Gogoła referat przedstawiający „Sołdka” na tle innych statków eksploatowanych przez Polską Żeglugę Morską w Szczecinie odczytał kpt. ż.w. Krzysztof Czapp. O zapleczu socjalnym na statku „Sołdek” mówił Leonard Wieliczko, a Leszek Wilczyński nakreślił różnice między „Sołdkiem” z roku 1948 a statkiem o tym samym przeznaczeniu budowanym w roku 2014. Malarskie i teatralne epizody w dziejach „Sołdka” przedstawiła Monika Jankiewicz-Brzostowska. Jerzy Litwin wskazał na potrzebę utworzenia w Gdańsku muzeum techniki morskiej z „Sołdkiem” jako głównym eksponatem, zaprezentował też akademickie wizje adaptacji ładowni nr 2 statku-muzeum na potrzeby ekspozycyjne. Wszystkie referaty zostaną opublikowane w serii „Studia i materiały Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku” w przyszłym roku.

W trakcie seminarium kpt. ż.w. Wiktor Czapp przekazał do zbiorów NMM tablicę upamiętniającą 1000. rejs „Jedności Robotniczej”, siostrzanego statku „Sołdka”. Fot. Paweł Józwiak

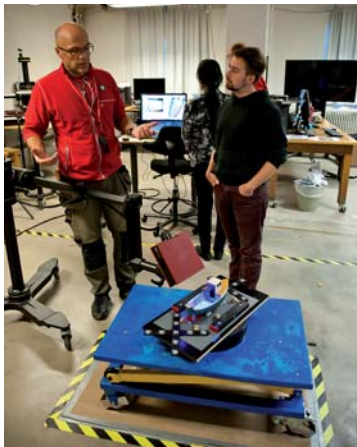
WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ

Zakończenie projektu polsko-norweskiego

Dobiegł końca projekt „Morskie dziedzictwo kulturowe Polski i Norwegii. Wymiana doświadczeń i dobrych praktyk. Projekt zachowania i promocji materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego związanego ze sztuknictwem”, współfinansowany z Mechanizmu Finansowego EOG, a prowadzony od jesieni 2013 roku przez NMM oraz Hardanger&Voss Museum w Utne i Norweski Dyrektorat ds. Dziedzictwa Kulturowego w Oslo. W ramach projektu pracownicy naszego Muzeum brali udział w szkoleniach w norweskiej stoczni w Norheimsund, poznając tradycyjne metody sztuknictwa, powroźnictwa oraz podstawy remontu małych łodzi drewnianych. NMM z kolei przygotowało program edukacyjny, który będzie wdrażany w obu krajach. Pod koniec września gościliśmy naszych norweskich partnerów w Muzeum Zalewu Wiślanego. Powroźniczka Tina Kierland i sztuknik Peter Helland-Hansen wzięli udział w konferencji prasowej, wieńczącej projekt, a potem udali się do Kątów Rybackich, aby razem z pracownikami NMM uczyć dzieci ze szkoły podstawowej w Sztutowie tradycyjnych technik sztukniczych i powroźniczych.

Seminarium w Oslo

W październiku zainicjowano realizację projektu pn. „Digitalizacja – dwustronna wymiana dobrych praktyk pomiędzy Muzeum Historii Kultury Uniwersytetu w Oslo i Narodowym Muzeum Morskim w Gdańsku” w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej – część „b” dla programu „Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego”, finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG 2009-2014 i Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014. Przedstawiciele Narodowego

Piotr Dziewanowski z Działu Konserwacji Muzealiów NMM (po prawej) w tymczasowej pracowni digitalizacji 3D w Viking Ship Museum w Oslo. Fot. Paweł Józwiak

wego Muzeum Morskiego w Gdańsku wraz z ekspertem z Wydziału Oceanotechniki i Okrętownictwa Politechniki Gdańskiej dr. inż. Cezarym Żrodowskim wzięli udział w pięciodniowym seminarium w Oslo poświęconym dokumentacji 3D, ze szczególnym uwzględnieniem projektu „Saving Oseberg”, realizowanego w Viking Ship Museum. Uczestnicy odwiedzili również pracownię digitalizacji Norweskiego Muzeum Morskiego. Obie norweskie instytucje są naszymi partnerami w realizacji projektu „Centrum Konserwacji Wraków Statków wraz z Magazynem Studyjnym w Tczewie – budowa infrastruktury kultury Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku” oraz przygotowywanej w jego ramach konferencji „Condition.2015 – Conservation and Digitalization”. Było to pierwsze z cyklu 4 seminariów, które mają za cel wzmocnić dwustronną współpracę i wymianę dobrych praktyk. Kolejne seminarium odbędzie się w Polsce w kwietniu 2015 roku.

AKTUALNOŚCI

Ćwiczenia p.poż. w Żurawiu

Wozy strażackie, które w samo południe 27 października podjechały pod Żuraw i stanęły po obu stronach bramy – przy ulicy Szerokiej i nad Motławą – nie zwiastowały, wbrew obawom przechodniów, pożaru w zabytkowej budowlu, a były elementem ćwiczeń przeciwpożarowych. Przez trzy tygodnie, począwszy od 20 października, kolejno trzy zmiany służbowe gdańskiej Straży Pożarnej zapoznawały się ze specyfiką Żurawia jako obiektu muzealnego i zabytkowego. Jednocześnie weryfikowano drogi dotarcia do obu elewacji budynku i sprawdzono dostosowanie posiadanego sprzętu do warunków miejscowych (przejezdność bram, możliwość operowania podnośnikami i drabinami, itp.). Ćwiczenia zwieńczyła ewakuacja jednego ze strażaków przez lukarnę na ostatnim piętrze Żurawia.

Wozy strażackie pod Żurawiem. Fot. Paweł Józwiak

Goście z Estonii

Pracownicy fundacji zrzeszającej siedem muzeów w mieście Haapsalu i prowincji Lääne w zachodniej Estonii odwiedzili 8 października Ośrodek Kultury Morskiej. Wizyta, koordynowana przez NIMOZ, przebiegała głównie szlakiem zamków północnej Polski (Lidzbark Warmiński, Malbork, Kwidzyn, Gniew, Toruń), bowiem najważniejszym zabytkiem w Haapsalu

jest kompleks katedralno-zamkowy z XIII wieku. W Gdańsku Estończycy zwiedzili Spichlerz Błękitny Baranek – oddział Muzeum Archeologicznego, Muzeum Bursztynu – oddział Muzeum Historycznego Miasta Gdańska oraz oddział NMM – Ośrodek Kultury Morskiej, gdzie obejrzeli wystawy stałe, pomieszczenia Pracowni Konserwatorskiej i przestrzenie edukacyjne, a także zapoznali się z działalnością edukacyjną naszego Muzeum i obserwowali prowadzone w tym czasie lekcje muzealne i warsztaty ekologiczne. Wizyta studyjna wiązała się ze zmianami organizacyjnymi w należących do fundacji muzeach, planami modernizacyjnymi i poszukiwaniem dla nich inspiracji.

„Sołdek” przybija do Japonii

Pół roku przygotowań, jeden dzień zdjęciowy i stu pięćdziesięciu statystów: na 48 godzin statek-muzeum „Sołdek” został planem zdjęciowym polsko-japońskiej produkcji. Film „Persona non grata” (tytuł roboczy) to historia życia Chiune Sugihary, zwanego często „japońskim Schindlerem”. Sugihara był konsulem Japonii na Litwie, który podczas II wojny światowej uratował ponad 10 tys. Żydów, przycinając im wizy tranzytowe. W rolę Sugihary wciela się japoński gwiazdor Toshiaki Karasawa, a partnerują mu polscy aktorzy – m.in. Borys Szyk, Cezary Łukaszewicz, Michał Żurawski i Lilia Czyżewska. Na „Sołdku” – który „zagrał” statek handlowy – nagrywana była scena przybycia uchodźców z Litwy do wybrzeży Japonii. Na nabrzeżu ustawione zostały dziesiątki drewnianych skrzyń, skórzanych walizek i żelaznych beczek, a nad rufą naszego parowca zawisły dwie bandery – cesarstwa Japonii i japońskiej floty handlowej.

„Uchodźcy z Litwy” na pokładzie „Sołdka”. Fot. Paweł Józwiak

EDUKACJA

Program Edukacji Morskiej

28 października zakończyła się tegoroczna edycja Programu Edukacji Morskiej w Gdańsku, realizowanego od 2010 roku na zlecenie Prezydenta Miasta Gdańska przez Fundację Gdańską. NMM jest partnerem przedsięwzięcia, którego pomysłodawcą był Mateusz Kusznerewicz, Ambasador Miasta Gdańska ds. Morskich. W ramach programu wszyscy uczniowie klas pierwszych gdańskich gimnazjów odbywają jednodniowe rejsy po kanale portowym i Zatoce Gdańskiej, w czasie których uczą się podstaw żeglowania, uzyskują informacje z dziedziny historii, geografii i biologii oraz poznają swoje miasto od strony wody. Udział w rejsach jest dla uczestników bezpłatny. W okresach niepogody zajęcia odbywają się w siedzibie głównej NMM – Spichlerzach na Ołowiance i są prowadzone przez pracowników Działu Edukacji. W 2013 r. program został objęty patronatem honorowym przez Ministra Edukacji Narodowej. Sponsorami są Ferrero Polska oraz Grupa LOTOS S.A. Uroczyste zakoń-

czenie piątej edycji programu miało miejsce w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 6, a wzięła w nim udział Monika Golenko, która koordynuje zajęcia odbywające się w NMM.

Partnerzy Programu Edukacji Morskiej w Gdańsku otrzymali pamiątkowe koła sterowe. W imieniu NMM odebrała je Monika Golenko z Działu Edukacji (na zdjęciu piąta z lewej). Fot. z materiałów Fundacji Gdańskiej

Wrota do miasta

W trakcie kolejnego spotkania w ramach popularnego Programu dla Rodzin Kamila Jezierewska z Działu Edukacji NMM zaprosiła na rodzinne zwiedzanie bram gdańskich. Wycieczka odbyła się 5 października pod hasłem „Wrota do miasta, czyli poznaj bramy Gdańska”, a kolejne przystanki wyznaczyły zabytkowe bramy – m.in. Mariacka, Świętego Ducha, Zielona i Krowia. Uczestnicy zajęć wspólnie odgadywali zagadki dotyczące bram wodnych i fortyfikacyjnych, usłyszeli też ciekawostki, o których rzadko mówią popularne przewodniki, a zdobytą wiedzę utrwalili, rozwiązując quiz.

ZAPROSZENIE

24 listopada oficjalnie rozpocznie się budowa naszego nowego obiektu, zlokalizowanego przy ulicy Paderewskiego 24 w Tczewie. Na uroczystość położenia kamienia węgielnego pod Centrum Konserwacji Wraków Statków wraz z Magazynem Studyjnym w Tczewie zapraszamy o godz. 16.00.

NASI PRZYJACIELE

TP NMM w kolebce polskiej państwowości

W dniach od 14 do 17 października Towarzystwo Przyjaciół NMM zorganizowało autokarową wycieczkę krajoznawczo-edukacyjną na trasie Gniezno – Poznań – Bydgoszcz – Świecie. Rozpoczęto od zwiedzania Katedry Gnieźnieńskiej: zbudowana w II poł. X wieku przez Mieszka I, była świadkiem wielu ważnych wydarzeń historycznych, takich jak wyruszenie św. Wojciecha z misją nawracania Prus, zjazd gnieźnieński oraz koronacja pierwszego króla Polski – Bolesława Chrobrego. Kolejnym etapem był Ostrów Lednicki – miejsce, w którym pierwsi piastowscy władcy wzniesli jedną ze swych siedzib. Znajdują się tutaj pozostałości grodu Mieszka I i Bolesława Chrobrego, ich pałacu i kościołów. Stamtąd wycieczka udała się do Wielkopolskiego Parku Etnograficznego, który daje wyobrażenie, jak dawniej wyglądała tamtejsza wieś i czym różniła się od wsi w innych regionach naszego kraju. Jego położenie w sąsiedztwie Ostrowa Lednickiego uświadamia, jaką drogę przeszła miejscowa kultura, by doprowadzić do powstania pierwszego silnego organizmu państwa polskiego.

Drugi dzień rozpoczął się spotkaniem w Muzeum Narodowym w Poznaniu z panią dr Wróciśławą Bergandy, która przedstawiła rolę i zadania Towarzystwa Przyjaciół tego muzeum. Wymieniono nie tylko doświadczenia, ale także okolicznościowe publikacje obu Towarzystw. W Muzeum oglądano kolekcje dzieł polskich i europejskich (od średniowiecza do XX w.). Duże wrażenie pozostawił cyfrowy obraz artysty malarza Romana Opałki.

Na staromiejskim rynku zwiedzano Muzeum Historii Miasta Poznania, a następnie udano się na Ostrów Tumski, gdzie w dzisiejszych podziemiach katedry znajduje się prawdopodob-

ne miejsce chrztu Mieszka I. Pobyt w symbolicznym miejscu chrztu Polski i królewskie grobowce na zawsze pozostaną w pamięci uczestników wycieczki.

W Muzeum Historii Miasta Poznania. Fot. Lucjan Boroś

Zwiedzaniem Muzeum Ziemi Średzkiej w Koszutach rozpoczęto trzeci dzień wycieczki. W późnobarokowym dworze szlacheckim z XVIII wieku prezentowana jest ekspozycja pt. „Mała siedziba ziemiańska w Wielkopolsce” urządzona w duchu polskiego dworu z przełomu XIX i XX wieku.

Kolejnym punktem programu był pałac w Kórniku, gdzie największe wrażenie na zwiedzających zrobiły pokój Władysława Zamoyskiego, Zakątek Myśliwski, Sala Mauretańska oraz arboretum – czwarta co do wielkości kolekcja tego typu w Europie.

Kończącym akcentem zwiedzania Wielkopolski było Muzeum Arkadego Fiedlera w Puszczykowie – wspaniałe, niezwykle ciekawe muzeum poświęcone życiu i twórczości znanego podróżnika, gdzie eksponowane są pamiątki z jego licznych wypraw, a także związane z udziałem pisarza w II wojnie światowej. Największą atrakcją ogrodu są dwie repliki w skali 1:1 – statku Kolumba „Santa Maria” i słynnego myśliwca Hawker Hurricane MK I, uwiecznionego w książce Dywizjon 303.

Ostatni dzień przeznaczono na zwiedzanie Bydgoszczy: Muzeum Kanału Bydgoskiego, po którym oprowadzał jego kustosz Tomasz Izajasz, a także Muzeum im. Leona Wyczółkowskiego, gdzie zgromadzono zbiory związane z Bydgoszczą i regionem, sztuką nowoczesną oraz twórczością patrona. Spacer po Wyspie Młyńskiej i Starym Mieście zakończył się przy makiecie, umożliwiającej niewidzącym zapoznanie się z wyglądem miasta, co uznano za interesujący i wart naśladowania pomysł.

Kończącym etapem wycieczki było zwiedzenie ruin zamku krzyżackiego połączonego ze średniowieczną farą w Świeciu. Z XIV-wiecznej budowli pozostało skrzydło północne z basztą. Ciekawostką jest, że wieża wysokości 34,73, odchylona od pionu o 106 cm, jest najwyższą krzywą wieżą w Polsce, na szczyt której mogą wejść turyści.

Czterodniowa wycieczka do kolebki państwowości polskiej była jednym z etapów spełniania zadań statutowych wobec członków Towarzystwa.

W Muzeum im. Leona Wyczółkowskiego. Fot. Lucjan Boroś